מפניני הפרשה - מאמר

אורות וכלים

בפרשת תרומה ובפרשתינו התורה מפרטת במדוייק כיצד צריך לעשות כל כלי מכלי המשכן. והשאלה מה באה התורה ללמדנו בפירוט זה?

נראה להשיב כך: במציאות קיימים מספר סוגי כלים: **כלים גשמיים:** לדוגמא: כדי להחזיק מים צריך כוס, וכדי להכיל משפחה צריך דירה, וכן על זה הדרך.

כלים שכליים: בכל גיל יש לילד מוכנות שכלית אחרת ולפיה משתנה הומר הלימוד. כמו שאמרו רבותינו במשנה במסכת אבות פרק ה' משנה כא': "**בן חמש שנים למקרא, בן עשר למשנה, בן שלש עשרה למצות, בן חמש עשרה לתלמוד...**"

כלים רוחניים: כגון לימוד וקיום התורה, המצוות, המידות והמעשים הטובים שהם הכלים לכך שאור ה' ישרה בתוכנו.

כמו כן, במציאות כשם שיש סוגי כלים שונים כך יש כמה סוגי אורות: **אור גשמי** - כמו אור השמש או אור החשמל. **הארה שכלית**- כגון אדם המתאמץ להבין קושי מסוים ופתאום באה לו הברקה שכלית והוא מבין. **הארה רוחנית** - שה' משפיע על נפשו של האדם והוא מרגיש פתאום התעלות רוחנית.

כל מי שחפץ בהארה מסוימת צריך להכין לה כלי. לדוגמא: על מנת לקבל שפע גשמי צריך כלים גשמיים. אדם שרוצה כסף, צריך לעבוד, וכדי לקבל הארה שכלית צריך להכין כלים שכליים.

תלמיד הרוצה להצליח במבחנים, צריך לחדד את שכלו מגיל צעיר. וכדי לקבל הארה רוחנית צריך כלים רוחניים. הכלים הרוחניים אלו הם: המידות שהאדם מתקן, התורה שהוא לומד והמצוות שהוא מקיים.

יש כלל לפיו האור הרוחני הוא אחד, ומה שמשתנה זה הכלים. לדוגמא: אם ניקח אנרגיה של חשמל ונזרים אותה לרדיו - יצאו גלי קול. ואם נזרים אותה למנורה - נראה גלי אור. ואם נחברה למאוורר - הוא יסתובב וייצור גלי רוח.

החשמל הוא אותו חשמל. מה שהשתנה אלו הכלים המקבלים אותו. דוגמא נוספת שנפש האדם: כוח החיות של האדם הוא אחד. כאשר הוא מתבטא דרך העיניים – הוא כוח ראייה. וכשהוא עובר דרך האוזן – הוא כוח השמיעה. וכאשר הוא עובר דרך הפה – הוא כוח הדיבור. גם בצד הרוחני האור שה' רוצה לתת לנו הוא אחד.

ומכיוון שה' אחד ושמו אחד, ההארה היוצאת ממנו אחת היא. והשינוי הוא לפי הכלים שאנו מכינים. המאמץ בלימוד התורה וקיום המצוות הוא למעשה מכין את הכלים הרוחניים הפרטיים שלנו.

וכמו שכלים גשמיים אם יחסר במכונה חוט חשמל קטן, היא לא תעבוד, כך בכלים הרוחניים - במצוות יש הרבה פרטים הבונים את המצווה, ומבלעדיהם אין לה כלל משמעות.

לדוגמא אם אדם שיניח תפילין בשבת, לא יזכה להארה הרוחנית שטמונה במצווה זו וכן הדבר בכל המצוות, הפרטים (ההלכות) בונים אותם.

בית המקדש הוא מקור כל האור שממנו יוצאת הארה לעולם כולו. ולכן בהכנת הכלים יש הרבה פרטים שה' ציווה לקיים, והם תנאי להשראת שכינתו. מפני שמקום קדוש זה הממשיך כל כך הרבה אור, ודאי וודאי צריך כלים מדוקדקים בתכלית הדקדוק.

בין אדם לחבירו

על ההורים מוטלת החובה לחנך את ילדיהם לרגישות לחומרת האיסור לדבר לשון הרע ולסייע להם בפיתוח שליטה עצמית בתחום זה. אולם גם מוטלת עליהם החובה להעניק לילדיהם סיוע ותמיכה רגשיים. הורה קפדן מידי עלול לגרום לילדיו נזק שקשה מאוד לתיקון אם ינזוף בהם גם שלא לצורך.

לכן כאשר הילד מספר דבר על חבירו, ההורים צריכים ללמוד להבחין בין מצבים שבהם הילד מספר על אירוע מכיוון שהוא זקוק לעזרת ההורה, לבין מקרים שבהם הוא מספר לשון הרע ללא כל סיבה מוצדקת, ונהוג בהתאם.

שואל ומשיב

שאלה: מהי הדרך הנכונה לקיים מצוות "לבסומי בפורים עד דלא ידע"?

תשובה: מובא במסכת מגילה דף ז: "אמר רבא: מיחייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי". ובהמשך מסופר שם על מקרה טראגי שארע לרבי זירא בעקבות זה שחברו התבסם בסעודת פורים.

גמרא זו נפסקה להלכה ברמב"ם הלכות מגילה וחנוכה פרק ב' טו': "כיצד חובת סעודה זו שיאכל בשר ויתקן סעודה נאה כפי אשר תמצא ידו, ושותה יין עד שישתכר וירדם בשכרות..." וכתב בהגהות מיימוניות שם: "כתב ראבי"ה דכל הני למצוה בעלמא ולא לעכב:.

מרן בשו"ע סימן תרצה' - ב' פסק גמרא זו להלכה: "חייב אינש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי". מרן אומנם לא ביאר את הדרך הנכונה לקיים מצווה זו אבל הרמ"א בהגה הדגיש: "ויש אומרים דאין צריך להשתכר כל כך, אלא שישתה יותר מלימודו, וישן, ומתוך שישן אינו יודע בין ארור המן לברוך מרדכי. ואחד המרבה ואחד הממעיט, ובלבד שיכווין לבו לשמים".

בביאור הלכה סימן תרצה סעיף ב' ד"ה "עד דלא" כתב: וזה לשון המאירי חייב אדם להרבות בשמחה ביום זה ובאכילה ובשתיה עד שלא יחסר שום דבר ומכל מקום אין אנו מצוין להשתכר ולהפחית עצמינו מתוך השמחה שלא נצטווינו על שמחה של הוללות ושל שטות אלא בשמחה של תענוג שיגיע מתוכה לאהבת ה' יתברך והודאה על הנסים שעשה לנו...וזה לשון החיי אדם: כיון שכל הנס היה ע"י יין לכן חייבו חכמים להשתכר ולפחות לשתות יותר מהרגלו כדי לזכור הנס הגדול ואמנם היודע בעצמו שיזלזל אז במצווה מן המצות בנטילת וברכה...מוטב שלא ישתכר וכל מעשיו יהיו לשם שמים".

וכן כתב ה 'שפת אמת' על הגמרא שם: "...נראה לפרש דאין הכוונה שמחויב להשתכר כל כך...אבל אפילו קודם השיעור יוצא כל שעוסק במשתה..."

סיכום: מצווה ולא חובה על כל אדם ל "בסומי" בפורים עד שלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי. והכוונה שישתה מעט יותר מהרגלו וישן. ולא טוב עושים אותם בני אדם ששותים לשוכרה ומזלזלים בעצמם ובכבוד שמים.

מפניני הפרשה - רעיון

הצדיק מתעלה דרך העם

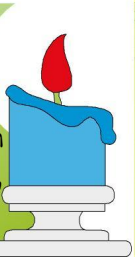
"ואתה תצווה" כתב בעל הטורים, מה שלא הוזכר שמו של משה בפרשה זו, משום שבחטא העגל אמר משה "ואם אין מחני נא מספרך" וקללת חכם אפילו על תנאי מתקיימת. הגר"א כתב שעל פי רוב חל ז' אדר יום פטירתו של משה בשבוע שקוראים פרשת תצווה וקורא הדורות מראש ידע כי בז' אדר יסתלק משה ועל כן לא נזכר שמו בפרשה.

בפירוש "תולדות יעקב יוסף" מסביר, כשהעם במדרגות עליה גם צדיק הדור עולה מעלה, כמו שמצינו במשה רבינו כאשר חנו ישראל מתוך תשובה "ויחן שם ישראל נגד ההר" נאמר מיד "**ומשה עלה אל האלוקים**" - כלומר, הייתה עליה למשה, ולהפך חס ושלום כשהעם בדרגת ירידה זה פוגע גם בצדיק הדור כמו שנאמר בתהילים "**גמר חסיד מן הארץ כי פסו אמונים מבני אדם**".

כדי להעלות את העם צריך שהצדיק יתחבר אליהם. את זה רמזה התורה "ואתה תצווה את בני ישראל" לשון "בצוותה" שתהיה צוותה וחברותא עם המוני ישראל וכו' אז "**ויקחו אליך שמן זית**" כלומר גם "אליך", תהיה לך משה רבינו, התעלות. הסבר זה משתלב יפה עם דברי הטור שהובאו בתחילה.

הרי כשמה רבנו אמר "**ואם אין מחני נא מספרך**" פירוש הדבר שאם אין מחילה לעם ישראל אז משה רבינו לא קיים. הוא רוצה להימחק מהכתוב. זאת משום שהעם הוא אשר מרים את הצדיק למעלה ואם אין עם אין גם הרמה לצדיק ולכן ביקש משה שימחק אותו מספר התורה.

לפי זה יובן גם פירושו של "תולדות יעקב יוסף" שהסביר את המילה תצווה מלשון צוותה והתחברות. שכאשר הצדיק מחובר אל העם מחיבור זה יוכל הוא להתעלות דרך העם. וברגע שאין עם אין עליה לצדיק. (עפ"י אהבת קדומים)

נר ה' נשמת אדם, גיליון זה מוקדש לעילוי נשמת:

החייל רס"ר גלעד בן דניאל ושרית אלמליח הי"ד

ר' אביישי בן דבורה הכהן ע"ה | ווהב (סעיד) בן חממה עוגן ז"ל

יוסף עמישב בן מיכל אסתר עמיחי ז"ל | אדוניהו בן רפאל הכהן ז"ל

ויקטור בן שרינה תמאם ע"ה | חנניה בן רחל דנינו ז"ל

נר ה' נשמת אדם, גיליון זה מוקדש לעילוי נשמת:

שלמה בן מרסל מנצור הי"ד | הרב אבירם אברהם בן זיוה הריב הי"ד

רחל בת סוליקא דנינו ע"ה | אסתר (איבון) בת שמחה כהן ע"ה

ברכה (מברכה) בת יהודית סבאן ז"ל | רחל בת שמחה סייאג ז"ל

רבקה (פרי) בת ג'ונג'ון ז"ל | ג'נט בת תמו אלבז ז"ל

בס"ד ז' לחודש אדר ה'תשפ"ה
שנה שלושים ואחת גליון מספר 22
יוצא לאור על ידי שמעון בוחניק
רב קהילה בישוב חשמונאים

קול ששון

פרסומים תורניים
בהלכה, הגות, אגדה ופרשת שבוע
ע"ש ששון בן שמחה לבית בוחניק ז"ל

שבת קודש
פרשת תצוה
שבת זכור
מפטירים בשמואל א'

תימנים: יד' - נב' - "ותהי המלחמה"
ספרדים: טו'- א' - "ויאמר שמואל".
אשכנזים: טו' - ב' - "כה אמר ה'"

חשמונאים (שעון חורף)

כניסת השבת: 17:24
יציאת השבת: 18:23
זמן רבנו תם: 18:57

מהלכות פורים עפ"י פסיקת מרן בשו"ע ופוסקים אחרונים

קריאת המגילה

א. חייב אדם לקרא את המגילה בלילה ולחזור ולשנותה ביום. קריאת המגילה בלילה זמנה מצאת הכוכבים עד עלות השחר, ובשעת הדחק אפשר להתחיל לקרותה מפלג המנחה (ילקוט יוסף).

ב. קריאת המגילה ביום זמנה מהנץ החמה עד שקיעתה, ובשעת הדחק אפשר להתחיל קריאתה מעלות השחר, ולאחר קריאתה עד סוף זמן בין השמשות, אך בקריאה בבין השמשות אין לברך על קריאתה. (ילקוט יוסף)

ג. מי שלא קרא את המגילה בלילה אין לה תשלומים למחר, כלומר שיקרא אותה פעמיים ביום (ברכי יוסף תרפז – א').

ד. מעיקר הדין אסור לקבוע סעודה לפני קריאת המגילה בלילה וביום, אולם, מותר לאכול מאכלים קלים, פירות שתיה, עוגות פחות מכביצה (56 גרם) וכדומה. לכן טוב ונכון שינהגו הנשים לקרא את המגילה בבוקר מוקדם ולא לאחר את קריאתה עד אחרי הצהריים וכדומה.

ה. אם עדיין לא שמע קריאת המגילה, אסור לישון מצאת הכוכבים, מחשש שמא ימשך בשנתו וייפסיד מצווה זו. ומותר ללמוד תורה סמוך לזמן קריאת המגילה, אך יש להפסיק הלימוד, אפילו בלימוד של רבים, כדי לשמוע קריאת המגילה בציבור, מפני שברוב עם הדרת מלך.

ו. לכתחילה יש לשמוע קריאת המגילה בציבור (נהוג במסגרת התפילה), מי שהפסיד קריאתה בציבור, לכתחילה צריך להשתדל לקבץ עשרה לקריאתה, אפילו אם יש בהם מי ששמעו כבר את קריאתה, מי שהשתדל ולא מצא, לא יבטל קריאתה, אלא יקרא בפחות מעשרה ואפילו ביחיד.

ז. השומע קריאת מגילה ברדיו או בטלביזיה – אינו יוצא ידי חובה, אפילו אם שומע את קריאתה בשידור חי. (חזון עובדיה)

ח. השומע קריאת המגילה בטלפון, לדעת רוב הפוסקים לא יצא, ולכן לכתחילה אין להקל בזה, אך היות ויש אומרים שיצא, במקום צורך גדול שאין דרך אחרת, אפשר להקל עפ"י הוראת מורה הוראה.

ט. השומע ברכות המגילה ברדיו או בטלביזיה, לא בשידור חי, לא יענה אמן אחר הברכה, ואם שומע בשידור חי יענה אמן. (חזון עובדיה)

י. הקורא את המגילה שלא כסדרה לא יצא ידי חובה. ולכן אם דילג על מילה אחת או על פסוק אחד, צריך לשוב ולקרוא מתחילת הפסוק שדילג, ואילך. וכן הדין במדלג על מספר פסוקים או על פרשה שלמה.

יא. צריך הקורא לפני הקריאה לכוון להוציא את השומעים ידי חובה בקריאתו, בין אם קורא בציבור ובין אם קורא ליחידים, וכן השומעים צריכים להתכוון לצאת ידי חובה (וטוב להזכיר זאת לפני הקריאה).

יב. נשים חייבות במגילה, מפני שאף הן היו בנם, אולם נחלקו הפוסקים אם חייבות במקרא או בשמיעת מגילה, לכן יש אומרים שנשים לא מוציאות אנשים ידי חובתם. (מרן בשו"ע תרפט') אשה יכולה להוציא אשה, ומכמה סיבות לא תקרא אשה לנשים רבות. לכן לכתחילה לא יעשו מנין קריאה לנשים שאשה קוראת, אלא יקרא להם גבר כמקובל. (עפ"י משנה ברורה).

יג. הקורא ביחיד, או החוזר לקרות המגילה לפני הנשים, אף על פי שמברך לפניה כל הברכות, מכל מקום לאחריה אינו מברך, שאין ברכה אחרונה אלא מנהג, ולא תיקנו לאומרה אלא בציבור.

מתנות לאביונים

א. מצוות מדרבנן שכל אדם יתן בפורים שתי מתנות לשני אביונים, מתנה לכל אביון. מעיקר הדין די בנתינת שתי פרוטות (פרוטה לכל אביון) אולם המנהג הוא לתת לא פחות משווי סעודת פת במשקל כ 180 גרם עם דבר ללפת את הפת. (מוערך כיום כ 40 ₪ - 20 ₪ לכל אביון). ולדעת כולם טוב להרבות במתנות לאביונים כפי האפשר.

ב. כל הפושט את ידו לצדקה, נחשב אביון לעניין זה, ואפילו שאינו שומר תורה ומצוות, שבסבירות גבוהה לא יברך על האוכל שירכוש.

ג. לדעת רוב הפוסקים צריך לתת את כסף מתנות לאביונים ביום פורים, ולא לפני, ויש מתירים לתת לפני פורים, ובמקרה כזה טוב לתת את הכסף בגדר הלוואה שתיהפך למתנה בפורים. ונכון להקדים ולתת את המתנות לאביונים מוקדם ככל האפשר בפורים.

ד. אסור לגבאי הצדקה לשנות את המטרה של מתנות לאביונים לצדקות אחרות, וכן אין לפרוע בהם חובות כגון לשלם לחזן וכדומה. אולם האביון רשאי לעשות בכסף שקיבל כרצונו, ולא חייב לקנות בהם דווקא אוכל.

ה. אין לתת את עיקר מתנות לאביונים מכספי מעשר כספים, אך אפשר לתת מכספי מעשר כספים תוספת מעבר לחובה העיקרית.

משלוח מנות

א. חייב אדם לשלוח בפורים לרעהו משלוח מנות הכולל לפחות שני מנות. מדברי מאכל, לא בגד, ספר וכדומה. עדיף לשלוח פת ותבשיל, וכיום פשט הנוהג לשלוח מיני מתיקה. יש אומרים שמשקה נחשב מנה, אך נכון לכתחילה לשלוח שני מנות אוכל, ולדעת כולם יין נחשב כמנה.

ב. יש לשלוח המנות ביום פורים ולא בליל פורים, וכל שכן לא אחרי פורים. גם האשה חייבת במצווה זו, וישלחו איש לרעהו ואשה לרעותה.

ג. כל מי ששולח "משלוח מנות" יעשה זאת בלב שלם ולא יצפה לקבל בחזרה ממי ששלח לו, ובפרט שהדבר גורם לרבים לטרדה רבה ולעסוק ב"משלוח מנות" ללא הרף וללא מנוחה במשך כל יום הפורים.

ד. ראוי ששני המנות יהיו ממינים שונים, ורצוי שיהיו בכלים שונים, אך אפשר לכתחילה לשלוח ממין אחד ובכלי אחד מחולק לשניים.

סעודת פורים

א. מצווה מדרבנן על כל אדם מישראל איש ואשה, להודות לה' באכילת סעודה ביום פורים, הנקראת "סעודת פורים". זמנה של סעודה זו הוא ביום ולא בלילה. ונכון להתפלל מנחה לפני הסעודה, ולהקדימה ככל שאפשר, ולא להתחילה סמוך לשקיעה, כדי שלא תהיה רובה בלילה.

פינת העורך

"ואתה תצוה את בני ישראל ..." (פרק כז' כ') מבארים כאן חכמי ישראל: בפתיחה מיוחדת זו של הפרשה מלמדת התורה דרך ארץ לכל אדם. בתחילה עליך להיות "**ואתה**" - להשתדל שתהא בעצמך ללא דופי מכל הבחינות, ורק אחרי כן יקוים בך "**תצוה את בני ישראל**" - תוכל להורות ולהדריך אנשים אחרים. כפי שאומר ריש לקיש בבבא מציעא דף קז: "**קשוט עצמך, ואחר- כך קשוט אחרים!**".

ברכות מכל הלב

מזל טוב וברכות מעומק הלב לנתן ושלומית המר הי"ו לרגל נישואיהם. ברכות להם ולכל משפחותיהם הי"ו ולעל העמלים בהכנות לחתונתם.
יהי רצון מלפני אבינו שבשמים, שיזכו להקים בית לתפארת ישראל, מלא אהבה ושמחה, נאמן וכשר, המיוסד על יסודות איתנים של אהבת תורה ויראת שמים לתפארת עם ישראל.

ברכות מכל הלב

ברכות מעומק הלב וברכת מזל טוב לאמת אהבה ואליה חדיר למשפחת כהן דוגלן הי"ו לרגל הולדת בתם הבכורה קסם נהרה הי"ו - נכדה ליקירי היישוב חשמונאים מיה ואבי דוגלן הי"ו ובני (בנציון) וחגית כהן הי"ו.
יהי רצון מלפני שוכן מרומים שתיזכו לגדלה באושר, שמחה ונחת לאהבת תורה ויראת שמים, וימצאו חן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם.

אסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא

"שונה הלכות" – הלכה ומקורה

פת לכו"ע שלא נטל ידיו ומאכל לכו"ע שלא יברך

מקור בתלמוד

ממסקנת הגמרא במסכת עבודה זרה דף ו: עולה שאסור להושיט כוס של יין לנזיר, משום לפני עור לא תתן מכשול, אולם איסור זה חל רק במקרה שהנזיר לא יכול לקחת את כוס היין בעצמו, כגון שהנזיר והאדם שמושיט את כוס היין נמצאים בשני צידי נהר.

תוספות

התוספות שם כתבו שאמנם גמרא עוסקת בנזיר, אולם איסור זה חל על כל איסורים שבתורה, אם יש חשש שהיהודי אכן יאכל מהאיסור, ולכן איסור זה חל גם על יהודים שהמירו את דתם.

הריטב"א

הריטב"א בחידושיו למסכת עבודה זרה שם כתב, שאמנם בגמרא קבעו שאם הוא יכול לקחת בעצמו, אין בזה איסור משום "לפני עיוור לא תיתן מכשול", ובכל זאת יש בזה איסור מסייע בידי עוברי עבירה.

מקור בתלמוד

בגמרא במסכת חולין דף קז: מובא שאין לתת לאדם לאכול לחם, אלא אם יודעים שנטל את ידיו: **"תא שמע, דאמר רבי זירא אמר רב: לא יתן אדם פרוסה לתוך פיו של שמש, אע"כ יודע בו שנטל ידיו..."**

רמב"ם

וכן פסק הרמב"ם להלכה הלכות ברכות פרק ו' הלכה יט' שאסור להאכיל למי שיודעים שלא נטל ידיו, והוסיף עוד דברים המדגישים את האיסור לזלזל בנטילת ידיים: **"אסור להאכיל מי שלא נטל ידיו ואף על פי שהוא נותן לתוך פיו, ואסור לזלזל בנטילת ידים, וצוויים הרבה צוו חכמים והזהירו על הדבר, אפילו אין לו מים אלא כדי שתייה נוטל ידיו במקצתן ואחר כך אוכל ושותה מקצתן.**

בית יוסף

בית יוסף בסימן קסט' ציין את דברי רבנו יונה, שאמנם אין נותנים אוכל למי שידוע שלא יברך, אבל אם בנתינת האוכל הכוונה לעשות מצוה, כגון שנותן לו בגדר מצוות צדקה, מותר גם אם יודע שלא יברך על האוכל, ותמה על דבריו, שהרי לגבי השמש (מלצר) שמצוה לתת לו אוכל, ואסור לתת לו אם לא יטול ידיו.

בית חדש (ב"ח)

הבית חדש בסימן קסט' יישב את השגת הבית יוסף על דברי רבנו יונה כך, לגבי המלצר, אם יודע שלא נטל ידיו הרי הוא עובר על "לפני עיוור" אבל לגבי נתינת אוכל לצדקה, הנותן רק מסתפק אם העני יברך או לא בשעת הנתינה אינו עובר על שום איסור. יתרה מזו גם אם הנותן אוכל יודע שהעני לא יברך עליו, אין לבטל מצוות צדקה בשל כך.

פסיקת מרן להלכה בשו"ע

מרן פסק להלכה בשו"ע סימן קסט' בסעיף א' שאסור לתת לאדם לאכול לחם אלא אם ידוע שנטל את ידיו ובסעיף ב' פסק שאין לתת לאדם לאכול, אלא אם יודע שיברך עליו. הרמ"א כתב בהגהה שיש מקילים ומתירים לתת לעני בתורת צדקה, גם אם לא יודע שהעני יברך.

סעיף א' - **"...ואסור ליתן לו פרוסת פת אא"כ יודע בו שנטל ידיו".**

סעיף ב' - **לא יתן לאכול אלא למי שיודע בו שיברך. ויש מקילין אם נותן לעני בתורת צדקה (הרב רבנו יונה סוף פרק אלו דברים)".**

מזון אברהם

המזון אברהם סימן קסג ס"ק כתב שדווקא אם הפרוסה הוא של הנותן אבל אם הפרוסה של האוכל, אלא שרק מושיט לו אינו עובר בלפני עובר אלא רק מסייע בידי עובר עבירה: **"...נראה לומר דווקא כשנתן לו משלו אבל אם הפרוסה של האוכל רק שהוא מושיטו לו שרי..."**

בן איש חי

בן איש חי שנה ראשונה פרשת שמיני סעיף י' כתב שאדם שמביא פת לבני ביתו ויודע שלא יברכו קולר העוון תלוי בצווארו וגם אם הגיע אליו עני ויודע שלא יברך לא יתן לו, מפני שעושה איסור במקום מצוה.

שו"ת מנחת שלמה

בשו"ת מנחת שלמה חלק א' סימן לה' פסק ונימק מדוע כיום עדיף להגיש מאכלים גם למי שלא יברך עליהם.

"בהא דצריך כל אדם לשום דרכיו ולכוין מעשיו לשם שמים, חושבני, במי שבא אליו אורח חשוב, אשר איננו שומר תורה ומצוה, אבל עדיין יש לו אהבה לבני תורה, וגם תומך במוסדות תורה וכדומה, ואם הבעל הבית לא יתנהג אתו בנימוס המקובל לכבד אותו במידי דמיכל ומשתי...ויתכן שבגלל הדבר הזה יתרחק חס ושלום ביותר מהתורה, וגם יבוא לידי כעס ושנאה על כל ההולכים בדרך התורה,דבכה"ג חושבני, שנכון באמת לכבד אותו באכילה ושתיה..."

שו"ת שבט הלוי

בשו"ת שבט הלוי חלק ד' סימן יז' פסק שהמגיש אוכל למי שלא יברך עליו אינו עובר משם לפני עיור לא תיתן מכשול, משום שאין זה דומה לשני עברי נהר, ועפ"י הש"ך נראה שאין בזה משום מסייע לדבר עבירה, משום שמדובר באדם שבכוונה ומתוך הרגלו אינו מברך על מאכלים.

שו"ת דברי יציב

גם בשו"ת דברי יציב חלק אורח חיים סימן פ' פסק שאין לאסור לתת אוכל למי שאינו מברך מכמה נימוקים.

שו"ת ציץ אליעזר

בשו"ת ציץ אליעזר חלק כב' סימן ג' כתב שהמוכר מאכל למי שלא נוטל ידיו ולא מברך, לא עובר על איסור לפני עיור לא תיתן מכשול, מפני שגוף האוכל אינו אסור, ועוד שאיסור זה חל רק לגבי הנותן לו במתנה. בהמשך כתב, שני נימוקים נוספים להתיר לאדם לתת אוכל למי שידוע שלא יברך עליו. ובסיכום כתב שיש להורות היתר להגיש לחילוני אוכל שידוע שלא יברך, ואין בזה לפני עור לא תתן מכשול.

פסקי תשובות

בפסקי תשובות בסימן קסט' כתב שהיום כשמארחים אנשים לא שומרי תורה ומצות צריך להציע להם ליטול ידיים ולברך ואם אינם רוצים אין חשש איסור לפני עור, או מסייע לדבר עבירה ואם יודע שלא יסכים ליטול ידיו או לברך לא יציע להם ליטול ידיים או לברך מחשש חילול ה'.

ילקוט יוסף

בספר ילקוט יוסף בסימן קסט' קע' כתב להקל לתת אוכל למי שידוע שלא יטול ידיו ולא יברך, אם הוא מוקיר תורה ולומדיה, שאם יבקש ממנו לברך, יש חשש שישנה לרעה את יחסו ללומדי ושומרי התורה.

סיכום

אמנם מרן בשו"ע פסק שאסור ליתן אוכל לאדם שיודע שלא יברך וגם אם מסופק אם יברך לא יתן. אבל במרקם החברתי שבימינו, אם מדובר באנשים שאינם שומרי תורה ומצות, אבל אם יציעו להם ליטול ידיהם או לברך, לא יפגעו מכך, צריך תחילה להציע להם לברך.

אולם אם מדובר באנשים, שיש חשש שיפגעו מכך, לא צריך אפילו להציע להם ליטול ידיים או לברך, אפילו שיודע שלא יברכו, ואם בפועל לא יטלו ידיהם או לא יברכו, אין זה ענייננו של מי שנתן להם, ואין בידו אפילו חשש איסור "לפני עיור לא תיתן מכשול", או "מסייע לעוברי עבירה".

כל פוסקי זמננו הסכימו שאם יש חשש לפגיעה בכבוד הזולת בזה שיציעו לו לברך, או שברור לנו שלא יענה בחיוב לבקשתנו, מוטב שלא להציע לו לברך, ואפשר לכבדו באכילה או שתיה אם יגרם לחילול כבוד שמים במניעת כיבוד זה, שיאמרו שאין לשומרי תורה נימוסים ודרך ארץ.

תהילת ה' ידבר פי – ביאור על ספר תהלים

ביאור ופירוש על ספר תהלים – עפ"י מלבי"ם ועוד

בתהלים פרק ג' פסוק א': **"מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו"** ביאר מלבי"ם, שמזמור זה מספר על מלחמת אבשלום בדוד המלך.

את פסוק ו' **"אני שכבתי ואישנה הקיצותי כי ה' יסמכני"** מבאר מלבי"ם שבפסוק זה מזכיר דוד המלך את עצת אחיתופל לאבשלום, שיאסוף לוחמים שירדפו אחריו בלילה בעודו לבדו ישן ועייף.

חושי הארכי הפיר עצתו, ויעץ שאבשלום ימתין עד שיתאספו אליו כל ישראל וילחמו עם דוד ברוב עם.

הכתוב בפסוק זה מעיד שאכן עצת אחיתופל היתה עצה טובה, כי אם היה פועל כעצתו, אכן היה מוצא את דוד ישן ויעף והיה הורגו, אולם הקב"ה סיבב זאת להפר את עצת אחיתופל להציל את דוד.

את פסוק ז': **"לא אירא מרבבות עם אשר סביב שתו עלי"**. מפרש מלבי"ם: שאחרי ביטול עצת אחיתופל לאסוף לוחמים שירדפו אחרי דוד בלילה בעודו לבדו ישן ועייף, דוד מציין שאינו ירא מרבבות העם, כעצת חושי הארכי: **"לא אירא מרבבות עם אם לא נעשתה עצת אחיתופל, ורק ע"י עם רב שישיתו עלי סביב ילחמו בי כעצת חושי הארכי, מפניהם לא אירא עוד"**.

בפסוק ח': **"קומה ה' הושיעני אלהי כי הכית את כל איבי לחי שני רשעים שברת"**. מבקש דוד המלך מהקב"ה שיושיע אותו במלחמה בין עבדי דוד ובין חיל אבשלום, כפי שגילה השגחתו הפרטית עליו והיכה את כל אוייביו: **"קומה ה'. עתה מציין המלחמה בין עבדי דוד ובין חיל אבשלום, מבקש ה' קומה, ומצד שאתה אלהי בחשגחתך המיוחדת עלי הושיעני, כי כבר הכית את כל אויבי לחי כמה ששברת שני רשעים, ר"ל כמה שבטלת עצת אחיתופל והוא נחנק, בזה נתת לחם מכה לחי מכה של בזיון"**.

אולם בפסוק ט' שהוא סיום מזמור זה הדגיש: **"לה' הישועה על עמך ברכתך סלה"**. כלומר היות המלחמה נגד עם ישראל מבקש דוד המלך שלא יאבדו עם רב מישראל במלחמה: **"לה' הישועה, אמנם יען שהיה המלחמה נגד עם ישראל ותחי מגפה גדולה בעם, בקש שלא יאבדו עם רב מישראל במלחמה, וכן היה שע"י שנהרג אבשלום פסקה המלחמה, וזה שאמר ע"י שהישועה הזאת לה' הוא, אבקש שעל עמך תשאר ברכתך כל יאבדו במלחמה"**.

חוכמה ודרכי חיים - ביאור משלי

ביאור ופירוש על ספר משלי – עפ"י מלבי"ם ועוד

המלבי"ם כתב שמהמשלים שבספר, האדם לומד איך להתנהג בעניינים שבין אדם לחברו ובהנהגה המדינית, ושהספר מתאים ומועיל לכל סוגי בני האדם.

את פסוקים י' עד טז' מפרש מלבי"ם שזו חוכמת המוסר אשר אומר האב לבנו ומזהירו להתרחק מחברה עם אנשים שליליים, שיכולים לפתות להרע בדרכי פיתוי שונים.

לכן מזהיר האב את בנו לא להתפתות אליהם, לא ללכת איתם - לא במסלול הראשי שלהם ולא בנתיבית הצדדיים. מפני שכך הם אורחות הרשעים ללכוד את הנפתה כיונה פותה להילכד ברשתו.

את פסוק כ': **"חכמות בחוץ תרנה ברחבות תתן קולה"** מבאר מלבי"ם שאחרי שהזכיר איך האב מתחיל ללמוד את בנו הקטן את חוקי החכמה, מציין שלמה המלך שדרכה של החכמה להתגלות לאט לאט ותוסיף להתגלות מדרגה אחר מדרגה.

שלמה המלך מחשב בזה ארבע מדרגות, מלמטה למעלה, שתחילה "בחוץ תרנה" - חוץ הוא המקום שאחורי הבתים שם נמצאים רק העוללים ובני החצר, ואח"כ ברחובות תתן קולה, שהרחוב הוא המקום שלפני הבתים ששם נמצאים הגדולים הדרים באותו מבוי. תתן קולה היא יותר מן הרינה, שהמרנן מרנן בפני עצמו והנותן קול מתכוין שישמע זולתו.

"חכמות, אחר שהזכיר איך יתחיל האב ללמוד חוקי החכמה עם בנו הקטן, יאמר שהחכמה תגלה לאט לאט ותוסיף להתגלות מדרגה אחר מדרגה, וחשב בזה ארבע מדרגות, זו אחר זו מלמטה למעלה, שתחלה בחוץ תרנה, שהחוץ הוא המקום שאחורי הבתים ששם אינם נמצאים רק העוללים ובני החצר, ואח"כ ברחובות תתן קולה, שהרחוב הוא מקום הרחב שלפני הבתים ששם נמצאים הגדולים הדרים במבוי הזה.

ותתן קולה היא יותר מן הרינה, שהמרנן מרנן בפני עצמו והנותן קול מתכוין שישמע זולתו, שתחלה תחל להתגלות לפני הנערים ביחידות אחורי הבתים, ואח"כ תחל להתגלות יותר עד שיעמוד הדורש ויתן קולו ברחוב לפני הגדולים, ואחר כך.

שאלות לגיל הרך (כיתות א' עד ג')

1. כמה פעמים ביום הקטיר הכהן הגדול את הקטורת?

א. לפחות פעמיים. ב. פעמיים, אחד בבוקר ואחד בערב.

ג. פעם אחת בכל יום - בבוקר. ד. פעם אחת בכל יום - בערב.

2. באיזה סדר תוארו בפרשה בגדי הקודש של הכהן הגדול?

א. לפי סדר חשיבותם. ב. לפי סדר שנמסר בסוד מה' למשה רבנו.

ג. לפי סדר הכנתם על ידי חכמי הלב. ד. לפי סדר לבישתם.

3. על איזה קורבן נאמר "קודש קדשים הוא לה'"?

א. על קורבן מוסף של יום שבת. ב. על קורבן מוסף של יום הכיפורים.

ג. על קורבן מוסף של ימים טובים. ד. על קורבן הקטורת.

שאלה עפ"י פירוש הרמב"ן - כיתות ד' עד ח'

7. "וְהֵם יִקְחוּ אֶת הַזָּהָב וְאֶת הַתְּכֵלֶת..." (פרק כח') **ממי יקחו?**

א. ישירות מן הציבור. ב. מאלעזר בן אהרון הכהן.

ג. מבצלאל ואהיסמך שהופקדו על מלאכת המשכן. ד. ממשה רבנו.

שאלות עפ"י רש"י ילדי כיתות ד' עד ח'

4. כאשר ממנים כהן גדול אחר, את מי ממנים במקומו? (פרק כט')

א. את מי שמחליט המלך. ב. את מי שמחליט הנביא שבאותו דור.

ג. אם יש לו בן ממנים את בנו. ד. כל כהן אחר שיזכה במכרז.

5. "אֶת מִשְׁפַּט בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (פרק כח') **למה הכוונה 'משפט בני ישראל'?**

א. להחלטות לעשות דבר או לא. ב. לכפרה על עיוותי הדין במשפט.

ג. להזכרת צורכיהם של ישראל לפני ה'. ד. תשובות א' וב' נכונות.

6. "**למה הכוונה:** "לֹא תַעֲלוּ עָלָיו קְטֹרֶת זָרָה..." (פרק ל')?

א. לקטורת של נדבה. ב. להקטרת קטורת על ידי זר שאינו כהן.

ג. לקטורת שאינה כמתכונתה. ד. להקטרת קומצי המנחות.

שאלה עפ"י פירוש האיבן עזרא - כיתות ד' עד ח'

8. "**למה הכוונה:** "לֹא תַעֲלוּ עָלָיו קְטֹרֶת זָרָה..." (פרק ל')?

א. לקטורת של נדבה. ב. להקטרת קטורת על ידי זר שאינו כהן.

ג. לקטורת שאינה כמתכונתה. ד. להקטרת קומצי המנחות.

ברכות והודעות

יסוד במצוות הצדקה – עניי עירך קודמים לעניי עיר אחרת – מוצע להעביר "זכר למחצית השקל" ומתנות לאביונים - לעמותה המקומית "דעת צדקות" התומכת באביונים עמלי תורה - הרב שמעון בוחניק: 050-2339941

עמותת "דעת צדקות" נותנת שירות חינמי לקיום לימוד תורה משמעותי על ידי בעשרים ושישה אברכי כולל "ברכת אברהם" לימי אזכרה של קרוב משפחה – נא לפנות לרב שמעון בוחניק – 050-2339941